

I Міжнародна науково-практична конференція

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА»**

9 листопада 2018 року

Чернігів-2018

Міністерство освіти і науки України
Інститут модернізації змісту освіти МОНУ
Чернігівський національний технологічний університет
(Україна)
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених Чернігівського національного
технологічного університету (Україна)
ГО «Чернігів Європейський» (Україна)
Гданський університет (Польща)
Факультет авіації, Кошицький технічний
університет (Словаччина)
Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
Батумський навчальний університет навігації (Грузія)
Бакинський слов'янський університет (Азербайджан)
Інститут ім. д-ра філ. Яна-У. Сандаля (Норвегія)

Ministry of Education and Science of Ukraine
Institute of Education Content Modernization
Chernihiv National University of Technology
(Ukraine)
Scientific Council of students, PhD-students, doctorate
students and young scientists of Chernihiv National
University of Technology (Ukraine)
NGO «Chernihiv European» (Ukraine)
University of Gdańsk (Poland)
Faculty of Aeronautics of the Technical University of Košice
(Slovak Republic)
National Institute of Economic Research (Georgia)
Batumi Navigation Teaching University (Georgia)
Baku Slavic University (Azerbaijan)
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)

I Міжнародна науково-практична конференція
**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

9 листопада 2018 року

Чернігів-2018

I International Research and Practice Conference
**«COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION OF UKRANE
IN THE CONDITIONS OF INFORMATION SOCIETY»**

November 9, 2018

Chernihiv, 2018

Харлан А.В., Мекшун А.Д. НАВЧАЛЬНИЙ ТРЕНІНГ – ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	714
Хитіва С.А., Беляева Л.Е., Генералова А.Г., Лигецкая И.В., Орехова Н.И. ЗНАЧЕНИЕ ТЕКУЩЕЙ ПРОВЕРКИ ВЫЖИВАЕМОСТИ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИХ КОМПЕТЕНЦИЙ.....	717
Хлонь І.В. STEM-ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	720
Хмелевський С.М. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД ЧИ САМООСВІТА	722
Хола О.Б. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	723
Холявко О.І. ТРЕНІНГ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД АКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО	726
Хорошев К.Г., Ніколасенко В.А., Кикоть С.В. ПРИКЛАД ВИКОРИСТАННЯ FACEBOOK-СПІЛЬНОТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ.....	730
Хорунжа Л.А. УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ.....	732
Цюприк А.Я., Федорович С.І. ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	734
Чайка Л.В. ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ.....	736
Чалкова І.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗА АУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	738
Чепелев О.О. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	740
Черних М.С., Кривокоць Н.І. ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ЧЕРНІГІВСЬКОМУ ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	743
Чичкань А.О., Мекшун А.Д. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	745
Чикова И.В. К ПРОБЛЕМЕ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА И ЕГО РЕАЛИЗАЦИИ В УСЛОВИЯХ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ.....	747
Чикова И.В., Мантрова М.С. К ПРОБЛЕМЕ ВАРИАТИВНОСТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И ЕГО СПЕЦИФИКИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ВУЗА.....	749
Чіпак Т.О. ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	751
Чорна С.А., Бартко Ж.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ.....	753
Чоренька О.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	756
Чугаєва О.В. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	758
Шапка Є.В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	760
Шмагун А.В. КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРОЦЕС ЗНАНЬСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ОБМІН ПРОФЕСІЙНИМИ ЗНАННЯМИ.....	763
Шпак І.В. SMART TECHNOLOGIES AS A MODERN LEARNING TOOL.....	764
Шумасва С.П. АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ УЧАСНИКІВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	764
Мищак І.М., Гришова Р.В. ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ОСВІТУ.....	767
Яковишена Л.О. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ.....	768
Яремко Р.Я., Вавринів О.С. ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	771
Ярошенко О.Л. КООПЕРАТИВНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	773
Ягусевич С.Г. ПРОБЛЕМА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....	775

Яремко Р.Я., викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Вавринів О.С., викладач кафедри практичної психології та педагогіки
*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
(м. Львів, Україна)*

ПОЗААУДИТОРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Соціально-економічні явища в світі кінця століття внесли зміни в пріоритети вимог суспільства до особистісних якостей людини. Серед найбільш важливих якостей сучасної людини виділяються активна розумова діяльність, критичність мислення, пошук нового, бажання і вміння здобувати знання самостійно. Об'єктивна потреба суспільства в активній пізнавальній діяльності людини викликає необхідність в зміні існуючої дидактичної парадигми, сформувавшись ще в промислову епоху, з головною орієнтацією на запам'ятовування, репродуктивність, пасивність учнів. Таким чином, можна стверджувати, що об'єктивні умови сучасності орієнтують вищу школу на якісне оновлення всієї дидактичної системи, особливе місце в котрій відводиться методам навчання і форм організації навчального процесу.

У педагогічній літературі часто висловлюється думка про те, що застосовувані форми і методи навчання вичерпали себе і що більш вищому шаблі якості і ефективності навчання можна досягти за допомогою організації навчання на принципово новій дидактичній основі, вдосконалення вже існуючі і розробляючи нові форми організації і методи навчання. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне звернутися до закордонного досвіду. Доречним буде уважно вивчити досвід США і творчо використовувати його при розробці і застосуванні форм організації та методів навчання у вищих навчальних закладах з метою підвищення ефективності навчального процесу у вищій школі. Сьогодні у вищій школі акцент зміщується з традиційних пасивних форм навчання (лекція, семінар) на більш активні види самостійної індивідуальної роботи, якої в переважній більшості вузів тепер відводиться приблизно 60% із загального бюджету часу [1]. Більше уваги стало приділятися практичним заняттям, посилення зв'язків вищої школи з виробництвом. В освітньому процесі добре зарекомендували себе і отримали широке застосування методи активного навчання [2]: метод проектування, метод «ігор», метод кооперованого навчання. Метод проектування передбачає роботу студентів над виконанням двох проектів: в області промислової технології і в області соціальних наук, починаючи вже з перших років навчання у вузі. Вузівські викладачі і представники відповідних промислових організацій виступають в якості консультантів і надають необхідну допомогу студентам у виконанні проектів. В результаті студенти отримують безпосереднє і більш повне уявлення про технологічні процеси на підприємстві, вникають в його проблеми і завдання.

Так, наприклад, студенти Гарвардської школи бізнесу (ГШБ) мають можливість вибрати варіант «польового» вивчення (Field Studies) у провідних бізнес-компаніях США і некомерційних організаціях під керівництвом викладачів факультету. У ГШБ студентам пропонується три типи роботи:

- 1) вирішення проблеми організації. Студенти працюють разом з керівництвом організації, допомагаючи виробити ясні стратегічні цілі, сприяють вдосконаленню бізнесу в цілому або рішенням приватних функціональних проблем;
- 2) аналіз окремої галузі або країни. Студенти ведуть дослідження організаційних або культурно-географічних аспектів, щоб глибше розуміють проблеми інфраструктури галузі або регіону і виявити нові тенденції, потреби розвитку;
- 3) створення бізнес-плану. Студенти пишуть власні бізнес-плани для створення або розвитку нових підприємств [3].

Студенти мають право вибрати проект, який дозволить їм: інтегрувати інструментальні засоби і методи, отримані в навчальній аудиторії, розвинути навички керівництва проектом,

отримати реальний досвід ділової комунікації, вдосконалити вміння збору і аналізу інформації, а також отримати безпосереднє знання галузей промисловості, компаній і некомерційних організацій. Польове вивчення проводиться групами в складі трьох і більше осіб протягом повного або половини академічного року. Результати проекту повинні бути оформлені письмово разом з практичними рекомендаціями. Результати польового вивчення розглядаються не тільки як навчальні, що важливо. Спонсорські організації, викладацький склад, менеджери тих організацій, в яких проходить дослідження, а також самі студенти разом оцінюють якість роботи, ефективність практичних висновків, визначають бюджет дослідження і ринкову вартість його результатів. Це дозволяє студентам вже з початку навчання ставитися до практики не як до відпочинку від навчання, а як до серйозної діяльності, приносячи ще й крім досвіду і фінансові плоди. У вищій школі США поряд з традиційними формами навчання функціонує «інтегрована» система навчання. Під терміном «інтегроване навчання» розуміється така система навчання, коли теоретичні заняття у вузі органічно поєднуються з виробничою діяльністю студентів на підприємствах та установах за обраною у вузі спеціальності. На відміну від короткочасних виробничих практик в звичайних вузах, така виробнича діяльність студентів більш триваліша і іноді становить до 50% загального терміну навчання. Зрозуміло, що і за змістом вона значно відрізняється від традиційної практики студентів своїм раціональним характером [4].

Студенти знаходять інтегровану систему навчання доцільною в професійній підготовці, так як вона допомагає зрозуміти освітню цінність виробничого досвіду і само-самостійності роботи для майбутньої професійної діяльності. Важливим результатом самостійної роботи є розвиток навиків роботи з людьми. Якщо спробувати виділити головне з того, що дає ця робота учню, то виявиться, що вона розвиває в них уміння отримання результату. Самостійно виконуючи завдання, беручи участь в групових заходах, створюючи кінцевий продукт у вигляді доповідей, проектів, записок і т.п., який навчається виробляє у себе певне ставлення до життя, людям, своїй діяльності і т.д.

Важливими є такі особистісні «новоутворення», як виявлення позитивного ставлення до праці, працездатність, захопленість роботою, формування прагнення отримувати результат, домагатися його попри труднощі і перешкоди, поява у того, хто навчається переконаності в тому, що успіх залежить від роботи. При цьому у нього виробляється орієнтація на спільну діяльність і взаємодопомогу. Позааудиторна групова робота більш ніж будь-яка інша форма навчання розвиває у студентів почуття відповідальності, прихильності групі і взятим на себе зобов'язанням. Цьому істотно сприяє оцінка роботи групи в цілому, що спонукає її до активної реакції на те, який внесок вносять її окремі члени в отримання кінцевого результату спільної діяльності.

Результативність групової роботи багато в чому визначається наявністю декількох організаційних елементів:

- студенти самостійно визначають склад групи, хоча і цілісно визначити межі числа членів групи (не більше восьми і не менше трьох);
- група самостійно визначає об'єкт і конкретний предмет своєї роботи. Викладач задає тільки саме загальне вимога в ставлення-ванні предмета дослідження;
- викладач фіксує стадію звітності (термін подання списку групи, термін подання анотації групової роботи і т.п.). Поточну роботу група організовує повністю самостійно.

Позааудиторна робота малої групи повинна бути націлена на проведення презентації свого «продукту» після закінчення роботи. Ця стадія дуже важлива, так як вона дозволяє групам порівнювати результати своєї роботи, тобто реально оцінювати стан конкурентної боротьби. Оцінка викладачем результатів роботи малої групи повинна враховувати, як вона виконала встановлені вимоги до проведення роботи (в першу чергу це стосується дотримання термінів проміжної звітності), як провела презентацію своєї роботи в порівнянні з іншими групами, як впоралася зі своєю роботою (звіт про роботу групи: поставлена задача, методологія роботи, отримані результати). Оцінка виставляється малій групі в цілому. Винятковим є те, що самі студенти можуть надавати викладачеві відомості про відносну

частку участі кожного члена групи в спільній роботі, виходячи з якої викладач може виставити різні оцінки членам однієї і тієї ж малої групи. Викладачі дуже акуратно підходять до оцінки членами групи роботи своїх колег, тому студенти оцінюють роботу своїх колег по малій групі анонімно.

Сучасна організація навчального процесу у вищій школі США дозволяє зробити висновок про те, що модернізація відомих форм і методів навчання є важливим і ефективним засобом підвищення якості освіти і свідчить про прагнення американських вузів відповідати вимогам часу.

Позитивні ідеї американських вчених в області розробки, вибору і застосування форм організації та методів активного навчання можуть становити науково-практичний інтерес для закладів вищої освіти України. Такої уваги заслуговує насамперед досвід організації самостійної роботи студентів в кращих вузах США. Певний інтерес може представляти досвід організації та проведення міждисциплінарних семінарів, в значній мірі сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, розширенню їх кругозору та поглибленню знань. Повчальний також досвід врахування думок студентів про рівень підготовки викладача і якості навчального процесу. Ефективність навчання підвищується, якщо використовуються форми організації навчання, зміст яких накладено на контекст майбутньої професійної діяльності студентів.

Список використаних джерел

1. Георгієва, Т. С. Вища школа США на сучасному етапі: моногр. / Т. С. Георгієва. - М.: Вища. шк., 1999. - 144 с.
2. Васеніна, І. В. Проблеми становлення та розвитку сучасної системи вищої освіти за кордоном (досвід соціологічного аналізу): дис. ... канд.соціол. наук: 22.00.04 / Васеніна І. В. - М., 1996. - 146 с.
3. Сухіненко, Д. Н. Підготовка менеджерів в вищій школі США: дис.канд. пед. наук: 13.00.01 / Сухіненко Д. Н. - ВДПУ, 1999. - 183 с.
4. Хохлов, М. Г. Інтегрована система навчання у вищій школі за рубіжем: Огляд / Н. Г. Хохлов; Моск. автомобілестроїт. ін-т. - М., 1990. - 111 с.
5. Вульфсон, Б. Л. Порівняльна педагогіка / Б. Л. Вульфсон, З. А. Малькова. - М.: Ін-т практ. психології; Воронеж: НВО «МОДЕК», 1998 - 256 с.
6. Особливості сучасного розвитку вищої освіти в провідних країнах світу / К. М. Цейкович, Л. Н. Тарасюк, Н. І. Давидов [и др.]; під наук. ред. проф.Ю. Г. Татура. - М., 2000. - Вип. 1. - 118 с.

Ярошенко О.Л.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(м. Київ, Україна)*

КООПЕРАТИВНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Навчання іноземній мові студентів є однією з основних вимог в процесі здійснення підготовки висококваліфікованих спеціалістів, для яких іноземна мова є засобом міжнаціональної комунікації як у сфері професійних інтересів, так і в ситуаціях соціального спілкування.

Знання іноземної мови дає змогу спеціалісту ознайомитися з новітніми тенденціями, технологіями та відкриттями в сфері науки та техніки, встановити контакти з професійних питань з закордонними партнерами, тобто забезпечити підвищення рівня його професійної компетентності, зокрема іншомовної професійної компетентності. Однак професійно орієнтоване навчання іноземній мові пов'язане з цілим рядом труднощів як для студентів, так і для викладача іноземної мови. Багатогранність методів і технологій оволодіння іноземною мовою в технічному ВНЗ призводить до необхідності оптимального вибору одного з них або оптимального поєднання взаємодоповнюючих методів і технологій. Для вирішення визначених завдань викладач іноземної мови конструє навчально-освітній процес за допомогою різноманітних педагогічних ідей та технологій.